

FORSVARET

Forsvarets operative hovedkvarter

1 av 3

Vår saksbehandler

OBLT Andreas Almås-Norum, anorum@mil.no
+4775 53 60 21, 0565 6021
FOH/Ledelse/SEKR/Jur

Vår dato

2023-09-01

Vår referanse

2023/033139-001/FORSVARET/ 400

Tidligere dato**Tidligere referanse****Til**

Tolletaten
Postboks 2103 Vika
0125 OSLO
NORGE

Kopi til

Forsvarsstaben

FOHs innspill i høringsrunde 2 endringer i forskrift om vareinnførsel

1 Bakgrunn

Forsvarets Operative Hovedkvarter ("FOH") viser til høringsnotat 2 om vareførselsforskriften. FOH viser for øvrig til tidligere høringer om samme forskrift og FOHs innspill i den sammenheng.

FOH vil med dette påpeke noen særskilte utfordringer knyttet til vareførsel som gjør seg gjeldende for Forsvaret. FOH ønsker at Forsvarets aktivitet blir omfattet av hensiktsmessige unntak fra ordinær vareførsel. FOHs innspill er primært knyttet til kurertransport av høygradert materiell og informasjon, og vil i det følgende understreke viktigheten av at denne gjennomføringen ivaretas gjennom forskriften. Avslutningsvis ønsker FOH å belyse noen problemstillinger som har vært vedvarende for Forsvarets virksomhet i utlandet, men som ikke nødvendigvis blir berørt av de nåværende endringer som er til høring.

2 Drøfting

2.1 Kurertransport

Dagens krav til frakt av gradert informasjon og komponenter til/fra utlandet som framkommer i Virksomhetssikkerhetsforskriften gir utfordringer med tanke på post som primær fraktmetode og utførelse av enten Utenriksdepartementet eller Forsvaret. I denne sammenheng er det viktig at Forsvaret ikke har unntak eller immunitet i utlandet, og i praksis står man igjen med kun diplomatpost som alternativ. NATO åpner også for diplomatpost for NATO-gradert informasjon/utstyr i sitt regelverk ACO 15-25. For frakt ved bruk av fly er Forsvarets rolle ytterligere begrenset til kun å omfatte Forsvarets kurer tjeneste, og ikke hele Forsvaret.

Utenriksdepartementet og Forsvaret har i Samhandlingsavtale inngått et svært tett samarbeid om kurer tjeneste med felles personell og ressurser. I praksis medfører dette at Forsvarets kurer tjeneste (FKT) utfører kurerfraktene med større volum/vekt enn håndbagasje på vegne av UD og frakter til/fra risikoområder.

I arbeidet med å omorganisere tidligere militær kurer tjeneste til dagens FKT i perioden 2009-2013 (dagens organisering ble opprettet 1.1.2013 med noen mindre endringer 1.1.2022) ble det oppdaget betydelige avvik i deklareringsplikt og eksportlisenskontroll. I tett samarbeid med Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) Spedisjon, som er fagmyndighet for toll i Forsvaret, startet arbeidet

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Reitan
8058 TVERLANDET
Norge

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

99/0500 3699

Epost/ Internett

forsvaret@mil.no
www.forsvaret.no

Vedlegg**Organisasjonsnummer**

NO 986 105 174 MVA

sammen med Tolletaten med å finne løsninger for å erstatte tidligere praksis og oppnå kontroll. Dette omfatter også forsvarsindustrien, som vi ser har økende behov for frakt av graderte forsendelser over landegrensene. I henhold til muntlig tilbakemelding fra Nasjonal Sikkerhetsmyndighet vil all sikkerhetsgradert informasjon anses som statlig når det følger Sikkerhetslovens begrunnelse for graderingsnivået.

Kurertjenesten opplever et stort problem ved at diplomatpost er unntatt kravene som fremgår av Tolloven. For innholdet er ikke nødvendigvis beregnet for UD eller utenriksstasjon, og kan være underlagt deklareringsplikt. Dette medfører at man ikke kan gjennomføre deklarerer ved grensepassering, men at dette derimot må gjøres i etterkant fra tollager. Dette skaper utfordringer for alle involverte og er en stadig bekymring knyttet til om Tolloven overholdes i prosessene. FOH legger til grunn at dette skillet mellom den ene eller andre formen for "diplomatpost" eller kurertransport ikke er bevisst.

Desiderert viktigste tiltak var å opprette tollager som er godkjent for oppbevaring av gradert gods (under eksisterende tollager 01828), og innføre rutiner med bruk av godsnummer, kolliregistrering og krav til avsender/mottaker om framleggelse av dokumenter og dokumentert fortolling før enheten utleveres fra tollager. Dermed vil det i praksis kun være Gardermoen og lager 01828 som fungerer som kontrollpunkt for denne typen sendinger. Det graderte tollageret ligger inne på Gardermoen flystasjon i anlegg godkjent for oppbevaring av sikkerhetsgraderinger opp til og med hemmelig og krypto.

Risikoen rundt avgiftsunndragelse eller andre avvik anses som svært liten, men erfaringene fra gjennomgangen rundt 2010 viser at også disse sendingene må følges opp for ikke å forsvinne ut av deklareringsplikten.

2.2 Forslag

Håndtering av statlig kurer gods bør bakes inn i ny tollforskrift. Som et eksempel på alternative behandlingsmåter for statlig kurer gods viser Forsvaret til Forskriften for anslag mot sikkerhet i luftfarten (for-2011-03-01-214) §§ 22 og 23, og hvordan den er formulert som et verktøy til å opprettholde kontroll, men også gi gode retningslinjer og gi tilstrekkelig unntak som ivaretar Forsvarets plikter om opprettholdelse av informasjonskontroll etter lov om nasjonal sikkerhet. For Forsvaret forutsetter godkjenningen et betydelig samarbeid med Luftfartstilsynet for at de forsikrer seg om at gjennomføringen tilfredsstillende deres krav.

I vareførselsforskriften bør det tas inn mulighet for deklarerer etter grensekryssing for kurer gods (i praksis diplomatpost). Dermed bør det også tas inn et punkt hvor grensene for import til Norge via norsk diplomatpost etter Wienkonvensjonen § 27 inkorporeres. Samtidig er det viktig at andre nasjoner fortsatt kan ta inn sin diplomatpost iht. Wienkonvensjonen uten å oppleve restriksjoner også for understøttelse av sine styrker i Norge.

FOH sin vurdering er at med et slikt grep vil man fjerne en gråsoner som eksisterer i dagens regelverk. Denne gråsonen er delvis i motstrid med lovverket, og Tolletaten kan ved en slik endring få bedre oversikt over hva som fraktes over grensene av sikkerhetsgradert materiell og dermed kunne ivareta både eksportlisensregimet og deklareringspliktkontroll. En utfordring er at det finnes kun ett tollager med lokaler og personell godkjent for sikkerhetsgraderte sendinger. Dette kan gjøre det sårbart, men det har fungert godt siden 2013 for både Statens behov og Forsvarsindustrien. I det fremtidige ser imidlertid FOH helst at behovet for en konsentrasjon av slike verdier bør unngås av nasjonale sikkerhetsmessige hensyn, da særlig med tanke på nåværende sikkerhetspolitiske situasjon i Europa. FOH ber derfor om at det gis adgang for etterskuddsvis fortolling av varer som er blitt innført i Norge gjennom Forsvarets kurertransport uavhengig av mottaker for kurertransporten. Videre må all kurertransport fritas fra ethvert krav om forhåndsmelding om innførsel av graderte forsendelser via en ugradert plattform.

2.3 Vedvarende problemstillinger rundt militært materiell og handelsstatistikk

En del av formålet med regelverket for toll i Norge er etablering av statistikk. Forsvaret vil i den sammenheng påpeke at alliertes varer og materiell som importeres for forhåndslagring av materiell for allierte styrker i Norge er fritatt for toll og MVA i henhold til dagens regelverk (TAL § 6-2 jf. MVAL § 7-5

---

1 b). Statistisk Sentralyrå må så vidt Forsvaret hhar forstått manuelt fjerne data rundt det som blir deklart inn og ut i forbindelse med forhåndslagringen, da det ikke hører hjemme i handelsstatistikken. Da det både er fritatt for avgifter og ikke skal inn i handelsstatistikken, skulle Forsvaret gjerne sett at det var noen forenklede prosedyrer rundt dette. Under tidligere regelverk ble alt materiell til/fra forhåndslagring deklart på samlepost «militært materiell», og Forsvaret ønsker å se om det er mulig å reetablere en slik rutine? Det er også et sikkerhetsaspekt i dette, da det ikke nødvendigvis er alt utstyret som er forhåndslagret som er offentlig kjent, uten at det nødvendigvis er gradert utstyr.

2.4 Utfordringer med dokumentasjonskrav på utførsel ved gjeninnførsel av materiell fra internasjonale øvelser/operasjoner.

Materiell som gjeninnføres skal dokumenteres utført. Materiellet som gjeninnføres skal kunne identifiseres på eksporten med PN/SN på materiell hvor dette er aktuelt. Mengden materiell samt varigheten på utenlandsoppholdet kompliserer dette.

Tidligere hadde Forsvaret fritak for dokumentasjonskravet for materiell som kom i retur fra Afghanistan. Ved øvelser/operasjoner innenfor NATO/PFP er ikke denne problemstillingen aktuell da materiellet sendes på NATO 302. Det er derfor vanskelig å se behovet for handelsstatistikk på eksport/reimport av materiell da materiellet som transporteres uansett ikke kommer med i statistikken. Ønsket om lettelse omfatter heller ikke materiell som skal belastes avgifter eller er restriksjonsbelagt ved retur.

FOH vil i denne sammenheng be om at alle varer og materiell tilhørende Forsvaret med SAP id-nummer i Forsvarets materiellregnskapssystem skal være fritatt fra tollkontroll i forbindelse med inn- og utførsel som del av Forsvarets operative virksomhet, eller i det minste være underkastet et forenklet kontrollsystem. FOH kan ikke se at det foreligger berettiget hensyn knyttet til innrapportering av inn- og utførsel av slikt materiell da dette uansett ikke skal inngå i norsk handelsstatistikk.

3 Konklusjon

FOH har med dette fremlagt sine kommentarer og innspill til endringer i vareførselsforskriften. FOH ser frem til videre samarbeid med tolletaten om et velfungerende rettslig rammeverk for Forsvarets operative virksomhet.

Håkon Warø
Brigader

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
